Наталія КРАУС, Катерина КРАУС,
Олександр МАРЧЕНКО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Київ 2023

УДК 330
К 78

Авторський колектив:

Краус Н.М., професор кафедри фінансів Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор економічних наук, професор;

Краус К.М., доцент кафедри управління Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат економічних наук, доцент;

Марченко О.В., доцент кафедри менеджменту і логістики Національного університету "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка", кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти:

Манжура О.В., проректор з науково-педагогічної роботи Вищого навчального закладу Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі", доктор економічних наук, доцент;

Рамський А.Ю., завідувач кафедри фінансів Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор економічних наук, професор.

Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В.

К 78 Актуальні проблеми фінансів та економіки: навчальний посібник. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. – 286 с.

ISBN 978-617-646-520-1

Розуміння сутності актуальних проблем фінансів і економіки в національному зрізі та глобальній системі координат має надзвичайно велике значення, адже це в перспективі може стати базисом їх якісного практичного вирішення. Навчальний посібник передбачає опанування студентами навчальної дисципліни поступово по сегментах (модулях), а оцінка здобутих ними знань та вмінь формується на основі всіх результатів, досягнутих у процесі їхнього навчання. У навчальному посібнику подано лекційним матеріал, тести, практичні завдання (кейси), завдання для самостійної роботи, приклади розв'язаних задач. Контроль знань, за даним посібником, передбачається поточний, модульний та підсумковий.

Видання рекомендовано для студентів економічних спеціальностей ЗВО, науковців, викладачів, аспірантів, усіх хто цікавиться актуальними проблемами фінансів та економіки.

УДК 330

ISBN 978-617-646-520-1

© Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В., 2023
© Аграр Медіа Груп, 2023

Україна… 2022 рік…
Цей посібник писався за довго до 2022 року
та формувався він в умовах воєнного стану…
викладали автори за даним посібником в умовах війни…
під звуки сирен повітряної тривоги…
коли Інтернет був доступний по 2 години на добу…
…світло було 50 хв на 3–4 доби…
Ми формували посібник в Центрі незламності…
читали лекції на станції метро Іподром (м. Київ)…
та це ні нас викладачів, ні студентів не зупиняло…
ми викладали, студенти навчались!
Не завдяки, а в супереч!

Від авторів

ЗМІСТ

Вступ 3
Структура навчальної дисципліни 6
Програма навчальної дисципліни 7
Змістовий модуль 1. Нова модель розвитку держави в сучасній ринковій економіці під впливом інноватизації та цифровізації 11
Тема 1. Роль і функції держави в умовах посилення системної нестійкості економіки та фінансових криз 11
Тема 2. Актуальні проблеми сучасних політико-економічних досліджень 25
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми сучасної економічної теорії та фінансової практики: інституціональний аспект 46
Тема 3. Концептуальні засади сучасної монетарної політики 46
Тема 4. Актуальні проблеми теорії та практики фінансового регулювання економіки 74
Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми взаємодії і розвитку суспільства, держави та економіки 95
Тема 5. Актуальні проблеми трудових відносин та їхнього регулювання 95
Тема 6. Глобальні проблеми фінансово-економічного розвитку та реалізації соціальної політики 132
Змістовий модуль 4. Осмислення фінансово-економічного буття соціуму в умовах трансформаційних змін 164
Тема 7. Концептуалізація мегатрендів фінансово-економічного розвитку в контексті глобальних викликів сучасності 164
Тема 8. Формування системи економічної та фінансової безпек країни у сучасних умовах розвитку світової економіки 188
Приклади розв’язаних задач до навчального курсу “Актуальні проблеми фінансів та економіки” 205
Задачі для самостійного розв’язування з навчального курсу “Актуальні проблеми фінансів та економіки” 216
Завдання для роботи на семінарських заняттях 219
Завдання для самостійної роботи 222
Експрес-контролі 228
Модульні контролі 245
Контроль навчальних досягнень 269
Навчально-методична карта дисципліни 281
Рекомендована література 282

ВСТУП

“Першими зламались, ті хто вірив,
що вже скоро все закінчиться.
Потім – ті, що вірили, що це кили небудь закінчиться.
Вижили ті, хто сфокусувався на своїх справах,
без очікування того, що ще може статися”.

Віктор Франкл, австрійський психотерапевт,
філософ, письменник, колишній в’язень концтабору

Світова фінансова система XXI ст. є складним динамічним механізмом, стабільне функціонування якого є необхідною умовою інноваційно-цифрового розвитку як національних економік, так і світового господарства загалом. Водночас, деструктивне функціонування світової фінансової системи може спровокувати виникнення “шоків”, економічних потрясінь та фінансових криз. Прискорена фінансова глобалізація, що простежується в XXI ст., сприяє розповсюдженню фінансових дисбалансів, фінансової нестабільності в світовому масштабі. Дані явища викликають потребу в проведені якісного системного моніторингу та глибокого аналізу змін в світовій фінансовій системі, з метою своєчасного з’ясування актуальних проблем національних економіки й напрацювання інструментів та заходів щодо їх вирішення.

Метою дисципліни є формування у студентів системи спеціальних теоретичних знань і набуття практичних навичок у сфері виявлення та аналізу актуальних проблем фінансів та економіки, вміння практично використовувати сучасні методики дослідження та розв’язання фінансових питань.

Предмет навчальної дисципліни полягає в з’ясуванні проблем економічної теорії та соціально-економічної й фінансової політики, які є актуальні для сучасного етапу постіндустріалізації та глобалізації світогосподарського інноваційно-цифрового розвитку.

Завдання навчальної дисципліни:

- отримання знань щодо розуміння сутності сучасних світових економічних процесів та сучасних проблем фінансів та економіки;
- отримання знань щодо категоріального апарату, що застосовується у фінансово-економічних дослідженнях;
- формування наукового світогляду, оволодіння методикою та методами виявлення, аналізу та розв’язання фінансових та економічних проблем;
- висвітлення актуальних проблем новітніх політико-економічних досліджень;
- розкриття нової моделі розвитку держави в сучасній ринковій економіці;
- з’ясування ролі та функцій держави в умовах посилення системної

нестійкості економіки;

- розкриття концептуальних засад сучасної монетарної політики;
- висвітлення актуальних проблем теорії і практики фінансового регулювання економіки;
- набуття студентами практичних навичок й уміння проводити аналіз актуальних проблем фінансів та економіки, пропонувати свої бачення розв'язання проблеми та підтверджувати свої заходи необхідними фінансово-економічними розрахунками;
- висвітлення актуальних проблем трудових відносин та їх регулювання в сучасних ринкових економіках;
- поглиблений аналіз глобальних проблем людського розвитку та актуальних завдань соціальної політики;
- концептуалізація мегатрендів економічного та фінансового розвитку в контексті глобальних викликів сучасності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сучасну термінологію в сфері фінансів та економіки;
- методики, методи та інструменти для проведення досліджень актуальних проблем фінансів та економіки;
- особливості та тенденції сучасного етапу розвитку світової економіки, фінансів та економіки України зокрема;
- особливості розвитку сучасних інформаційних технологій і комунікацій та їх використання у процесі дослідження актуальних фінансово-економічних проблем;
- проблеми інтеграції України у світове господарство;
- проблеми забезпечення фінансової безпеки України в умовах глобалізації;
- проблеми розвитку інноваційної та цифрової діяльності в Україні та світі;
- актуальні питання формування системи економічної й фінансової безпеки.

вміти:

- збирати та аналізувати інформацію з метою виявлення та аналізу актуальних проблем фінансів та економіки;
- вести пошук наукової інформації з використанням бібліотечних та Інтернет-ресурсів;
- коректно застосовувати понятійний апарат при проведенні наукових досліджень та оформленні результатів;
- аргументувати рішення про результати дослідження актуальних економічних та фінансових проблем;
- оформляти результати проведеного наукового дослідження актуальних економічних та фінансових проблем для оприлюднення у наукових виданнях у вигляді тез доповідей та наукових статей;